

Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական միության և Ատոմային էներգիայի եվրոպական համայնքի ու դրանց անդամ պետությունների միջև 2017թ. Նոյեմբերի 24-ին Բրյուսելում ստորագրվել է Համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության համաձայնագիրը (այսուհետ՝ Համաձայնագիր):

Համաձայնագրի նպատակն է ամրապնդել համապարփակ քաղաքական և տնտեսական գործընկերությունն ու համագործակցությունը, տարածաշրջանային և միջազգային մակարդակներով պահպանել և ամրապնդել խաղաղությունը, ընդլայնել համագործակցությունն ազատության, անվտանգության և արդարադատության ոլորտներում, ստեղծել բարենպաստ պայմաններ փոխադրված հետաքրքրություններ կայացնող ոլորտներում սերտ համագործակցության համար:

Համաձայնագիրը բաղկացած է հիմնական տեսչից և 12 հավելվածներից, որոնք վերաբերում են համագործակցության ոլորտային քաղաքականություններին (տրանսպորտ, էներգետիկա, շրջակա միջավայր, կլիմայի փոփոխություն, տեղեկատվական հասարակության ոլորտում համագործակցություն, սպառողների պաշտպանություն, գաղղվածություն, սոցիալական քաղաքականություն և հավասար հնարավորություններ), ծառայությունների առևտրին, աշխարհագրական նշումներին, պետական գնումներին, ֆինանսական աջակցությանը և խարդախության դեմ պայքարին:

Համաձայնագրով Հայաստանի Հանրապետությունը փոխարդյունաբերության սկզբունքով ստանձնում է մի շարք պարտավորություններ, որոնցից տեսչական մակարդակին վերաբերում են հետևյալները.

- **Գլուխ 3. Շրջակա միջավայր**
Կողմերը պետք է մշակեն և ամրապնդեն շրջակա միջավայրին առնչվող հարցերի մասով իրենց համագործակցությունը՝ դրանով կասաստելով կանչ տնտեսության և կայուն զարգացման երկարաժամկետ նպատակի ապահովմանը: Ավելի ավելում է, որ շրջակա միջավայրի ընդլայնված պաշտպանությունից կշահեն Եվրոպական միության և Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիներն ու քիզեն գործունեությունները, այդ թվում՝ հանրային առողջության բարելավման, բնական պեշտերի պահպանման և տնտեսական ու բնապահպանական արդյունավետության բարելավման, ինչպես նաև՝ առավել կայուն արտադրության կառուցվածքների ապահովմանը նպաստող ժամանակակից, ավելի մաքուր և տեխնոլոգիաների օգտագործման միջոցով: Համագործակցությունը պետք է իրականացվի՝ հաշվի առնելով Կողմերի՝ հավասարության և փոխադրված օգուտի վրա հիմնված շահերը, շրջակա միջավայրի պաշտպանության ոլորտում Կողմերի միջև գոյություն ունեցող փոխկապակցվածությունը և այդ ոլորտում գործող բազմակողմ համաձայնագրերը:

ՅՈՒՐԱԿԱՆ 48

Համագործակցությունը պետք է ընդգրկի, inter alia, հետևյալ նպատակները՝

- (ա) Հայաստանի Հանրապետության համար շրջակա միջավայրին առնչվող այնպիսի ընդհանուր ազգային ռազմավարության մշակում, որն ընդգրկում է՝
 - (1) ծրագրված ինտիտուցիոնալ բարեփոխումներ (ժամանակացույցերով)՝ բնապահպանական օրենսդրության կիրառվում ու իրականացումն ապահովելու նպատակով
 - (2) բնապահպանական վարչարարության իրավասությունների բաշխում՝ ազգային, տարածաշրջանային և համայնքային մակարդակներով
 - (3) որոշումներ կայացնելու ընթացակարգեր և որոշումների իրականացում

- **Գլուխ 9. Զբոսաշրջություն**

ՀԱՄԱՊԱՐԹԱԿ ԵՎ ԸՆԴՀԱՆՍԿԱԾ ԳՈՐԾԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐ

Տեղական մակարդակին վերաբերող դրույթներ

Կողմերը պետք է համագործակցեն զբոսաշրջության ոլորտում՝ նպատակ ունենալով ամրապնդելու մրցակցային և կայուն զբոսաշրջային արդյունաբերության զարգացումը՝ որպես տնտեսական աճի, հզորացման, զբաղվածության և արտադրության պահուստների շարժիչ ուժ:

ՅՈՒՐԱԿԱՆ 67

Երկկողմ, տարածաշրջանային և եվրոպական մակարդակով համագործակցությունը պետք է հիմնվի հետևյալ սկզբունքների վրա՝

- (ա) տեղական համայնքների, մասնավորապես՝ գյուղական վայրերում, ամբողջականության և դրանց շահերի նկատմամբ հարգանքը,
- (բ) մշակութային ժառանգության կարևորությունը և
- (գ) զբոսաշրջության ու շրջակա միջավայրի պահպանման միջև դրական փոխազդեցությունը:

ՅՈՒՐԱԿԱՆ 68

Համագործակցությունը պետք է ուղղված լինի հետևյալ թեմաներին՝

- (ա) տեղեկությունների, լավագույն գործելակերպերի, փորձի փոխանակում և «նուր-հաուս»-ի փոխանցում, այդ թվում՝ նորարարական տեխնոլոգիաների անընդմեջ փոխանցում,
- (բ) պետական, մասնավոր հատվածների և համայնքների շահերի միջև ռազմավարական գործընկերության հաստատում՝ զբոսաշրջության կայուն զարգացումն ապահովելու նպատակով,
- (գ) զբոսաշրջային արտադրանքի և շուկաների, ենթակառուցվածքի, մարդկային ռեսուրսների և ինտիտուցիոնալ կառույցների խթանում և զարգացում, ինչպես նաև՝ ճանապարհորդական ծառայություններում ինայտ եկած խոչընդոտների հայտնաբերում ու վերացում,
- (դ) արդյունավետ քաղաքականությունների և ռազմավարությունների, այդ թվում՝ իրավական, վարչական և ֆինանսական պատշաճ հայեցակարգերի մշակում ու իրականացում,
- (ե) զբոսաշրջության վերաբերյալ վերապատրաստումներ և կարողությունների զարգացում՝ ծառայությունների ստանդարտները բարելավելու նպատակով և
- (զ) համայնքային զբոսաշրջության զարգացում և խթանում:

- **Գլուխ 22. Տարածաշրջանային զարգացում, միջառնական և տարածաշրջանային մակարդակով համագործակցությունը**

ՅՈՒՐԱԿԱՆ 105

1. Կողմերը պետք է խթանեն տարածաշրջանային զարգացման քաղաքականության ոլորտում փոխադրված ըմբռնումը և երկկողմանի համագործակցությունը, այդ թվում՝ տարածաշրջանային քաղաքականությունների ձևավորման և իրականացման մեթոդները, բազմամակարդակ կառավարումը և գործընկերությունը՝ առանձնահատուկ շեշտադրելով անբարենպաստ վիճակում գտնվող տարածքների զարգացումը և տարածքային համագործակցությունը՝ ազգային, տարածաշրջանային և տեղական իշխանությունների, սոցիալ-տնտեսական գործիչների և քաղաքացիական հասարակության միջև հարդրակցության ուղիներ ստեղծելու և տեղեկությունների ու փորձի փոխանակման գործընթացն ընդլայնելու նպատակով:

2. Մասնավորապես, Կողմերը պետք է համագործակցեն՝ Հայաստանի Հանրապետության գործելակերպը հետևյալ սկզբունքների համապատասխանեցնելու նպատակով՝

- (ա) բազմամակարդակ կառավարման գործընթացի ամրապնդում այնքանով, որքանով այն ազդեցություն ունի կենտրոնական, տարածաշրջանային և տեղական կառավարման մակարդակների վրա՝ հատուկ շեշտադրելով տարածաշրջանային և տեղական շահագրգիռ ընդլայնման ներգրավվելու գործընթացի ընդլայնման եղանակները,
- (բ) տարածաշրջանային զարգացման գործընթացում ներգրավված բոլոր շահագրգիռ կողմերի միջև գործընկերության ամրապնդում և
- (գ) տարածաշրջանային զարգացման ծրագրերի և նախագծերի իրականացման գործընթացում ներգրավված Կողմերի կողմից ֆինանսական աջակցության միջոցով համաֆինանսավորում:

ՅՈՒՐԱԿԱՆ 106

1. Կողմերը պետք է աջակցեն և ամրապնդեն տարածաշրջանային քաղաքականության հետ կապված համագործակցությունը, այդ թվում՝ միջառնական համագործակցությունը և դրանց առնչվող կառավարման կառույցներում տեղական ու տարածաշրջանային մակարդակի իշխանությունների ներգրավվածությունը, իրավակիրառ օրենսդրական շրջանակի ստեղծման միջոցով ընդլայնել համագործակցությունը, աջակցել և զարգացնել հնարավորությունների ստեղծման միջոցառումները և խթանել միջառնական ու տարածաշրջանային տնտեսական և գործառնար ցանցերի ամրապնդումը:

2. Կողմերը պետք է համագործակցեն՝ տարածաշրջանային զարգացման և հողօգտագործման պլանավորման ոլորտներում Հայաստանի Հանրապետության կառույցների ինտիտուցիոնալ և գործառնական հնարավորություններն ամրապնդելու համար, inter alia, հետևյալի միջոցով՝

- (ա) միջինտիտուցիոնալ համակարգման գործընթացի, մասնավորապես՝ տարածաշրջանային քաղաքականությունների մշակման և իրականացման գործընթացում կենտրոնական և տեղական վարչարարություն իրականացնող մարմինների ուղղահայաց և հորիզոնական փոխգործունեության մեխանիզմի կատարելագործում,
- (բ) միջառնական համագործակցությունը խթանելու համար տարածաշրջանային և տեղական իշխանությունների հնարավորությունների զարգացում՝ հաշվի առնելով Եվրոպական միության կարգավորումներն ու գործելակերպը և
- (գ) տարածաշրջանային զարգացման քաղաքականությունների առնչվող գիտելիքների, տեղեկությունների և լավագույն գործելակերպերի փոխանակում՝ տեղական համայնքների տնտեսական բարեկեցությունը և շրջանների միատեսակ զարգացումը խթանելու համար:

ՅՈՒՐԱԿԱՆ 107

1. Կողմերը պետք է ամրապնդեն և խրախուսեն միջառնական համագործակցության զարգացումը՝ սույն Համաձայնագրով նախատեսված այլ ոլորտներում, ինչպիսիք են, inter alia, տրանսպորտը, էներգետիկան, բնապահպանությունը, հաղորդակցությունը

ցանցերը, մշակույթը, կրթությունը, զբոսաշրջությունը և առողջապահությունը:

2. Կողմերն անդրազգային և միջտարածաշրջանային ծրագրերի միջոցով պետք է ակտիվացնեն իրենց շրջանների միջև համագործակցությունը՝ խրախուսելով Հայաստանի Հանրապետության շրջանների մասնակցությունը Եվրոպական տարածաշրջանային կառույցներում և կազմակերպություններում և ընդհանուր հետաքրքրություններ կայացնող նախագծերի իրականացման միջոցով խթանելով դրանց տնտեսական և ինտիտուցիոնալ զարգացումը:

3. 2-րդ պարբերության մեջ նշված միջոցառումները պետք է տեղի ունենան ստորև նշվածների համատեքստում՝

- (ա) Եվրոպական տարածաշրջանների հետ տարածքային համագործակցությունը շարունակելով (այդ թվում՝ անդրազգային և միջառնական համագործակցության ծրագրերի միջոցով),
- (բ) Արեւելյան գործընկերության շրջանակներում և Եվրոպական միության մարմինների, այդ թվում՝ Տարածաշրջանների կոմիտեի հետ համագործակցությունը, և Եվրոպայի տարածաշրջանային տարբեր նախագծերին ու նախաձեռնություններին մասնակցությունը և
- (գ) համագործակցությունը, inter alia, Սոցիալական և տնտեսական հարցերով Եվրոպական կոմիտեի (ՄՏԿԵԿ) և Եվրոպական տիեզերական պլանավորման դիտարկումների ցանցի (ԵՏԳԴՏ) հետ:

- **Գլուխ 10. Գյուղատնտեսություն և գյուղական համայնքների զարգացումը**

ՅՈՒՐԱԿԱՆ 70

Կողմերը պետք է համագործակցեն գյուղատնտեսության և գյուղական համայնքների զարգացումը խթանելու հարցում՝ մասնավորապես, քաղաքականությունների և օրենսդրության աստիճանական մոտարկման միջոցով:

ՅՈՒՐԱԿԱՆ 71

Գյուղատնտեսության և գյուղական համայնքների զարգացման ոլորտում Կողմերի միջև համագործակցությունը պետք է ընդգրկի, inter alia, հետևյալ նպատակները՝

- (ա) գյուղատնտեսության և գյուղական համայնքների զարգացման քաղաքականություններին առնչվող փոխըմբռնման գործընթացի դրույթացում,
- (բ) քաղաքականությունների պլանավորման, գնահատման և իրականացման գործընթացներում վարչական կարողությունների ընդլայնում կենտրոնական և տեղական մակարդակով՝ Եվրոպական միության օրենսդրության և լավագույն գործելակերպերի համաձայն,
- (գ) գյուղատնտեսական արտադրանքի կայունության և արդիականացման խթանում,
- (դ) գյուղատնտեսական համայնքների տնտեսական բարեկեցությունը խթանելու նպատակով գյուղական համայնքների զարգացման քաղաքականությունների առնչվող գիտելիքների և լավագույն գործելակերպերի փոխանակում:

Պատրաստեց ԱՐԲԱՅԱՆ ԱՐՏԱՇԵՅԱՆԸ